

2018g

58

DIEREXPERIMENTENCOMMISSIE

KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN (KNAW)

JAARVERSLAG 2002

ALGEMEEN/WERKWIJZE

Sinds 1990 kent de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) een Dierexperimentencommissie (DEC).

De functie van de DEC is primair gericht op een ethische toetsing van dierproeven. Dit houdt in: een ethische afweging van de mate van ongerief van elk proefdier tegen het wetenschappelijk en maatschappelijk belang en haalbaarheid van het voorgenomen onderzoek.

Inschatting van de wetenschappelijke kwaliteit van de doelstelling van de dierproef behoort in eerste instantie niet tot de taken van de DEC. Desalniettemin is een indruk hiervan noodzakelijk om tot een goede afweging te kunnen komen. Derhalve dienen dierproeven, die ter toetsing worden voorgelegd aan de DEC, van te voren op hun wetenschappelijk waarde te zijn getoetst. Dit gebeurt door de werkgroep leider van de betreffende werkgroep en/of de directeur van het betreffende KNAW-instituut. De DEC vergewist zich er te allen tijde van dat een wetenschappelijke toetsing inderdaad heeft plaatsgevonden, zo niet dan wordt het protocol niet in behandeling genomen.

Conform de regelgeving wordt er binnen de KNAW alleen dierexperimenteel onderzoek uitgevoerd als er een positief advies is gegeven door de DEC. De dierpexperimenten van alle onderzoeksgroepen van KNAW-instituten die dierexperimenten doen in de zin van de wet, namelijk het Nederlands Instituut voor Hersenonderzoek (NIH), Interuniversitair Oogheelkundig Instituut (IOI), Hubrecht Laboratorium (HL), Centrum voor Terrestrische Oecologie (NIOO-CTO) en Centrum voor Limnologie (NIOO-CL), worden door de DEC beoordeeld. Eveneens wordt er advies uitgebracht over de protocollen van een drietal niet KNAW-instituten, namelijk het [REDACTED]

DE PROCEDURE

Een aanmeldingsformulier voor een voorgenomen dierproef wordt bij de proefdierdeskundige (ex art 14 WOD) ingeleverd. De proefdierdeskundige is tevens secretaris van de DEC. Hij bespreekt de aanvraag met de onderzoeker en geeft advies waar nodig. Bovendien toetst hij of aan overige voorwaarden (fokvergunningen, COGEM-inschalingen, LNV biotechnologie-vergunningen, vergunningen/ontheffingen in het geval van dieren in/uit het wild) is voldaan. Alleen door de proefdierdeskundige getoetste aanmeldingen worden in de vergaderingen van de DEC besproken.

DE KLEINE COMMISSIE

Experimenten met gering ongerief voor de dieren (met uitzondering van primaten), experimenten met matig ongerief die bij herhaling volgens een vast protocol worden uitgevoerd en welke eerder door de voltallige DEC van een positief advies zijn voorzien, dan wel amendementen op lopende onderzoeksplannen, waarbij niet sprake is van een verandering in het ongerief of verandering in de vraagstelling, behoeven niet vooraf door de DEC in haar geheel te worden getoetst. Dergelijke protocollen kunnen in een kleiner comité, met de proefdierdeskundige als adviseur, van een voorlopig advies worden voorzien. Dit voorlopige advies kan alleen afgegeven worden wanneer dit wordt gesteund door alle leden van dit kleine comité. De samenstelling van dit kleine comité kan wisselen, maar zal altijd minstens drie van de vier deskundigheden bevatten. Het voorlopige positieve advies van de kleine

commissie geldt tot aan de eerstvolgende voltallige DEC vergadering. Alle protocollen worden in deze vergadering behandeld en van een definitief advies voorzien.

Naast de ethische toetsing van voorgenomen dierexperimenteel onderzoek houdt de DEC zich ook in een algemener kader actief bezig met zaken rond proefdieren (waaronder bijvoorbeeld proefdierhuisvesting) en dierproeven binnen en buiten de KNAW. In grote lijnen worden de nieuwbouw/verbouwplannen, werkwijzen etc. besproken. De DEC vergadert elk jaar op verschillende locaties om zich ook ter plaatse op de hoogte te stellen van zaken rond proefdieren en dierproeven. De DEC is lid van de NVDEC. Verschillende leden participeren actief in de activiteiten van deze vereniging.

De DEC nodigt regelmatig werkgroepleiders uit om het onderzoek van hun werkgroep toe te komen lichten en de onderzoeken aangemeld via de verschillende DEC-protocollen in het wat bredere kader van de onderzoekslijn van de groep te plaatsen.

SAMENSTELLING VAN DE DEC

In 2002 was de commissie als volgt samengesteld:

NAAM	FUNCTIE	DESKUNDIGHEID
████████████████████*	voorzitter	
██████████	secretaris (geen lid)	
████████████████	lid, vertegenwoordiger NIH	dierproeven
██████████	lid, vertegenwoordiger CTO	dierproeven
██████████████	lid, vertegenwoordiger IOI	dierproeven
██████████	lid, vertegenwoordiger Hubr. Lab.	dierproeven
████████████████████	extern lid/adviseur	proefdieren en hun bescherming, ethiek, alternatieven
████████████████	extern lid/adviseur (vanaf 9 mei 2001)	ethiek
██████████████	extern lid/adviseur artikel 14 functionaris VU	proefdieren en hun bescherming, ethiek, alternatieven
████████████████	lid/vertegenwoordiger technisch personeel	proefdieren, alternatieven
██████████████	ambtelijk secretaris	geen stemrecht

*niet in arbeidsrelatie met de vergunninghouder KNAW

NB. De commissie is zich nog aan het beraden over een opvolging van ██████████. Hierbij spelen gezien het grote aantal protocollen dat betrekking heeft op onderzoek met dieren in en/of uit het wild de overwegingen dat er naast ethisch deskundigheid wellicht deskundigheid op dit specifieke terrein moet worden gezocht.

FREQUENTIE VAN VERGADEREN

In het verslagjaar is de voltallige commissie zes keer bij elkaar gekomen. De DEC vergadert gemiddeld eens in de twee maanden. Elk DEC-lid dat vanuit een KNAW-instituut in de DEC zit neemt niet deel aan het opstellen van het advies over een dierproef vanuit zijn/haar instituut. Dit betekent in de praktijk dat bij het opstellen van een advies altijd maximaal negen DEC-leden betrokken zijn, waarvan drie deskundigen op het gebied van dierproeven.

BEOORDELING DIEREXPERIMENTEN

Totaal in 2002 beoordeelde dierexperimenten

- aantal nog in behandeling per 31-12-2002	3
- aantal positief geadviseerd KNAW-instituten	99 (waarvan 33 na bijstelling)
- aantal positief geadviseerd overige instituten	10
■■■■■	10 (waarvan 3 na bijstelling)
■■■■■	0
- aantal positief advies door extra overleg met de kleine cie:	
KNAW	5
■■■■■	1
- aantal ingetrokken protocollen:	geen
- aantal addenda:	
CL	-
CTO	3
HL	5
IOI	6
NIH	61
■■■■■	2
- aantal pilots:	
CTO	1
HL	1
IOI	3
NIH	14

Voor specificatie van het aantal protocollen met doel, looptijd en eventueel opmerkingen van de DEC, zie de bijlage.

Er werd één maal een onderzoeker uitgenodigd om in de vergadering zijn/haar project toe te lichten.

Er is een jaarlijks bestuurlijk overleg met de directeur beheer van de KNAW, de gemachtigde vergunninghouder, de voorzitter van de DEC en de proefdierdeskundige. Tijdens dit overleg komen procedurele en financiële zaken alsmede eventuele knelpunten zowel wat betreft het functioneren van de DEC als de situatie rond proefdieren en dierproeven in algemene zin binnen de KNAW in aan de orde.

NV-DEC

De vergaderingen van de NV-DEC werden in 2002 bijgewoond door verschillende leden van de commissie.

Amsterdam, 4 februari 2003

secretaris DEC

vergunninghouder

■■■■■

NUMMER	DATUM	ADVIES	DOEL	LOOPTIJD ADVIES	DIERSOORT	AANTAL DIEREN	VOORWAARDE(N)
CL 2002.01	22-1	positief	37	1 jaar	kleine zwaan	8	
CL 2002.02	22-1	positief na herziening	37	1 jaar	wintertaling	12	
CL 2002.03	1-6	positief na herziening	37	1 jaar	wintertaling	4	
					wilde eend	4	
CL 2002.04	1-6	positief na herziening	37	1 jaar	wintertaling	6	
CL 2002.05	21-3	voorwaardelijk positief na herziening	37	1 jaar	pijlstaart	9	overleg met proefdierdeskundige
					slobeend	9	
					smient	9	
					blankvoorn	10	
					brasem	10	
					karper	10	
CL 2002.06	26-5	voorwaardelijk positief	37	1 jaar	kleine zwaan	8	zorgvuldigheid m.b.t. moment van uitvoeren experimenten dieren extra in de gaten houden eerst pilot uitvoeren
					wilde eend	10	
					wintertaling	6	
CL 2002.07	1-1-'03	voorwaardelijk positief na herziening	37	1 jaar	wintertaling	8	onderbouwing aantal dieren
CL 2002.08	1-1-'03	positief	37	1 jaar	wintertaling	8	
					wilde eend	8	
CL 2002.09	12-12	positief	37	1 jaar	baars	42	
CTO 2002.01	22-1	positief	37	1 jaar	koolmees	32	
CTO 2002.02	12-12	positief	37	1 jaar	sperwer	15	
					koolmees	40	
					vliegenvanger	40	
					ringmus	20	
CTO 2002.03	26-3	positief na herziening	37	1 jaar	koolmees	60-80	
CTO 2002.04	26-3	positief na herziening	37	1 jaar	koolmees	8-10	
CTO 2002.05	26-3	voorwaardelijk positief	37	1 jaar	koolmees,	totaal: 5000-6000	bij eventuele verlenging na 1 jaar overzicht*
					pimpelmees,		
					bonte vliegenvanger		
CTO 2002.06	26-3	positief	37	1 jaar	koolmees	80	

CTO 2002.07	30-5	positief	37	1 jaar	koolmees	8-10	
CTO 2002.08	1-8	positief	37	1 jaar	bonte vliegen- vangers	96	
HL 2002.01	22-1	positief	37	1 jaar	rat	30	
HL 2002.03	1-8	voorwaardelijk positief	37	3 jaar	Xenopus laevis	797	bij eventuele verlenging na 1 jaar overzicht*
HL 2002.05.01	30-5	voorwaardelijk positief	37	3 jaar	zebravis	20740	bij eventuele verlenging na 1 jaar overzicht*
HL 2002.07	1-8	voorwaardelijk positief	37	3 jaar	Xenopus	1520	geen aantasting fenotype
HL 2002.12	30-5	positief na herziening	37	1 jaar	muis	120	
HL 2002.14	22-1	positief na herziening	37	1 jaar	muis	400	
HL 2002.15	1-1	positief na herziening	37	1 jaar	muis	320	
HL 2002.16	10-6	positief	37	1 jaar	muis		
HL 2002.17	22-1	positief	37	1 jaar	muis	12	
HL 2002.18	1-8	positief	37	1 jaar	muis	2150-2650	
HL 2002.19	AANGEHOUDEN						
HL 2002.20	16-10	positief	37	1 jaar	muis	70	
HL 2002.21	16-10	voorwaardelijk positief	37	1 jaar	muis	850	geen aantasting fenotype binnen kaders LNV vergunning
HL 2002.22	16-10	voorwaardelijk positief	37	1 jaar	muis	272	geen aantasting fenotype binnen kaders LNV vergunning
HL 2002.cryo	30-5	voorwaardelijk positief	37	3 jaar	muis	75	bij eventuele verlenging na 1 jaar overzicht*
HL 2002.sent.	30-5	voorwaardelijk positief		3 jaar	muis	60	bij eventuele verlenging na 1 jaar overzicht*
HL 2002.transg.	30-5	voorwaardelijk positief	37	3 jaar	muis	51	bij eventuele verlenging na 1 jaar overzicht*
HL 2002.fok	30-5	voorwaardelijk positief	37	3 jaar	muis	35	bij eventuele verlenging na 1 jaar overzicht*
HL 2002.CM1	1-8	positief	37	2 jaar	muis	360	
HL 2002.CM2	1-8	positief	37	2 jaar	muis	235	
HL 2002.CM3	1-8	voorwaardelijk positief	37	2 jaar	muis	145-425	geen aantasting fenotype
HL 2002.CM4	1-8	positief	37	2 jaar	muis	30	
HL 2002.JD1	1-8	voorwaardelijk positief na herziening	37	3 jaar	muis	1114	geen aantasting fenotype bij eventuele verlenging na 1 jaar overzicht* binnen kaders LNV vergunning
IOI 2002.01	26-3	voorwaardelijk positief	37	1 jaar	zebravis	650	bij eventuele verlenging na 1 jaar overzicht*
IOI 2002.02	26-3	positief	37	1 jaar	rat	132	
IOI 2002.03	26-3	voorwaardelijk positief	37	1 jaar	muis	4	niet meer dan 1x orbitapunctie
IOI 2002.04	26-3	voorwaardelijk positief	37	1 jaar	rat	104	voldoende deskundigheid bij onderzoekers

		na herziening					nadere argumentatie injecties beide ogen risicoinschatting kans ernstige complicaties
IOI 2002.05	1-8	voorwaardelijk positief na herziening	37	1 jaar	aap	6	maximaal 8 experimenten hergebruik na overleg met dierenarts en proefdierdeskundige DEC informeren over ontwikkelingen op huisvestingsgebied
IOI 2002.06	1-8	positief	37	1 jaar	muis	3040	
IOI 2002.07	31-10	voorwaardelijk positief	37	1 jaar	muis	840	rekening houden met kaders LNV-vergunning geen aangetast/belastend fenotype nadere argumentatie metingen
IOI 2002.08	31-10	voorwaardelijk positief na herziening	37	1 jaar	muis	190	
IOI 2002.09	12-12	voorwaardelijk positief na herziening	37	1 jaar	muis	740	eerst pilot
NIH 2002.01	22-1	positief na herziening	37	1 jaar	rat	52	
NIH 2002.02	22-1	voorwaardelijk positief na herziening	37	1 jaar	rat	32	uitsluitend 24-uurs voedseldeprivatie
NIH 2002.03	22-1	positief na herziening	37	1 jaar	rat	146	
NIH 2002.04	26-3	positief	37	1 jaar	muis	120	
NIH 2002.05	22-1	positief na herziening	37	1 jaar	rat	160	
					muis	40	
NIH 2002.06	22-1	positief na herziening	37	1 jaar	muis	216	
NIH 2002.07	22-1	positief	37	1 jaar	rat	26	
NIH 2002.08	26-3	positief	37	1 jaar	rat	30	
NIH 2002.09	26-3	positief	37	1 jaar	rat	86	
NIH 2002.10	26-3	positief na herziening	37	1 jaar	rat	48	
NIH 2002.11	26-3	positief na herziening	37	2 jaar	muis	188	
NIH 2002.12	26-3	positief	37	1 jaar	rat	102	
NIH 2002.13	26-3	positief	37	1 jaar	muis	48	
NIH 2002.14	26-3	voorwaardelijk positief na herziening	37	1 jaar	rat	54	eerst pilot
NIH 2002.15	30-5	positief	37	1 jaar	rat	57	
NIH 2002.16	30-5	positief na herziening	37	1 jaar	muis	48	
NIH 2002.17	30-5	positief na herziening	37	1 jaar	rat	24	
NIH 2002.18	30-5	voorwaardelijk positief	37	1 jaar	rat	168	toezicht proefdierdeskundige

		na herziening					
NIH 2002.19	30-5	positief	37	1 jaar	muis	418	
NIH 2002.20	1-8	positief	37	1 jaar	rat	45	
NIH 2002.21	1-8	positief	37	1 jaar	rat	100	
NIH 2002.22	1-8	voorwaardelijk positief	37	3 jaar	rat	390	telkens na 1 jaar tussenrapportage*
NIH 2002.23	1-8	voorwaardelijk positief	37	1 jaar	rat	54	andere vorm van anesthesie
							contact opnemen met proefdierdeskundige i.g.v.
							additioneel onverwacht ongerief
NIH 2002.24	1-8	voorwaardelijk positief na herziening	37	1 jaar	muis	134	temperatuur tijdens en na operatie
NIH 2002.25	1-8	positief	37	1 jaar	rat	100	
NIH 2002.26	16-10	positief	37	1 jaar	rat	96	
NIH 2002.27	16-10	positief na herziening	37	1 jaar	rat	64	
NIH 2002.28	16-10	positief	37	1 jaar	muis	10	
NIH 2002.29	16-10	positief na herziening	37	1 jaar	rat	26	
NIH 2002.30	16-10	positief na herziening	37	1 jaar	rat	10	
NIH 2002.31	16-10	positief	37	1 jaar	rat	100	
NIH 2002.32	16-10	positief	37	1 jaar	rat	60	
NIH 2002.33	16-10	positief	37	1 jaar	rat	100	
NIH 2002.34	16-10	positief na herziening	37	1 jaar	rat	40	
NIH 2002.35	16-10	positief na herziening	37	1 jaar	rat	128	
NIH 2002.36	16-10	voorwaardelijk positief	37	3 jaar	konijn	24	elk jaar overzicht aantal uitgevoerde immunisaties
							en t.v.b. welke projecten
NIH 2002.37	16-10	voorwaardelijk positief	37	1 jaar	rat	16	geen systemische effecten botuline toxine A
NIH 2002.38	16-10	positief	37	1 jaar	rat	30	
NIH 2002.39	16-10	positief	37	1 jaar	rat	20	
NIH 2002.40	12-12	positief	37	1 jaar	rat	160	
					muis	40	
NIH 2002.41	12-12	positief	37	1 jaar	rat	100	
					muis	25	
NIH 2002.42	12-12	voorwaardelijk positief	37	1 jaar	rat	180	na 1 jr overzicht hoeveel dieren gebruikt
					muis	80	voor testen welke batches
NIH 2002.43	12-12	positief na herziening	37	1 jaar	rat	36	
NIH 2002.44	1-1-'03	positief	37	1 jaar	rat	48	
NIH 2002.45	12-12	positief	37	1 jaar	rat	10-20	
NIH 2002.46	1-1-'03	positief	37	1 jaar	rat	84	

NIH 2002.47	1-1-'03	positief	37	1 jaar	rat	43	
NIH 2002.48	AANGEHOUDEN						
NIH 2002.49	1-1-'03	voorwaardelijk positief	37	1 jaar	rat	50	zo gefaseerd mogelijke uitvoering proeven monitoren dieren tijdens proeven regelmatig overleg met proefdierdeskundige
NIH 2002.50	1-2-'03	positief	37	1 jaar	rat	25	
NIH 2002.51	12-12	positief	37	1 jaar	muis	15	
NIH 2002.52	12-12	positief	37	1 jaar	muis	10	
NIH 2002.53	AANGEHOUDEN						

DZH: GEEN PROTOCOLLEN IN 2002

ALT 2002.01	22-1	positief na herziening	37	1 jaar	groene kikker	24	
ALT 2002.02	22-1	positief na herziening	37	1 jaar	bruine kikker	250-500	
					kamsalamander	100-250	
ALT 2002.03	26-3	positief	37	4 jaar	wilde zeevogels	max. 150 per soort	
ALT 2002.04	26-3	positief na herziening	37	1 jaar	korenwolf	170-200	
ALT 2002.05	26-3	positief	37	1 jaar	karper	50	
ALT 2002.06	30-5	positief	37	1 jaar	rosse woelmuis	160	
					bosmuis	160	
					veldmuis	160	
					bosspitsmuis	160	
					huisspitsmuis	160	
ALT 2002.08	16-10	voorwaardelijk positief	37	1 jaar	mol	75-150	eerst pilot extra argumentatie anestheticum
ALT 2002.09	12-12	positief	37	1 jaar	bever	10-13	
ALT 2002.10	12-12	voorwaardelijk positief	37	1 jaar	eidereend	12	werkprotocol
ALT 2002.11	12-12	voorwaardelijk positief	37	5 jaar	zeehond	50-60 per jr	jaarlijkse terugmelding geen ingrijpende veranderingen in personele bezetting, methodologie en/of wetenschappe- lijke vraagstelling

GEEN PROTOCOLLEN NIOZ IN 2002

*NB

overzicht in geval van verlenging na 1 jaar:
aantal gebruikte dieren tijdens eerste jaar
korte omschrijving uitgevoerde experimenten
resultaten afgelopen jaar (b.v. publicaties)

NB2

looptijd advies = looptijd protocol

CL = Centrum voor Limnologie (KNAW)

CTO = Centrum voor Terrestrische Oecologie (KNAW)

HL = Hubrecht Lab (KNAW)

IOI = Interuniversitair Oogheekundig Instituut (KNAW)

NIH = Nederlands Instituut voor Hersenonderzoek (KNAW)

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]